

Njonom bas pibnao waeb bisao o

Haeben saroklme angal lao nda obu bao was hayao o

¹ Heneng ora haeben saroklme angal lao nda obu pind bili oram mbes di bao was hasaol, inim di ngo hayao on te oborob ora pangeklemin ko naom ini bor bas ngo waeb bu eben laom ka. Nao ngo baebenom aol ngo obum kisao sao naon halom ora pangobur naon elom di obu hindismao ora. Naom obu ngub ora hindismaol obu naon kim di waraesmao ora.*

² Pangeklem. Haeben saroklme angal ngom waki aol men aolaokl ibisao ub naom obu ora hindismaol, naom ngo hindismao sao tenaol hambunom di pangen ko kao kalam aeben bu haroklmao ora. Haeben mao saraoklao angal ngo obu mbes naon Ab aondao yubu ora nda kab haru hasbi ub ngubi tomb di ngub bao haebe o naom obu ora hindismaol, inim di ngo sao pangeklemin ko kao nju hayom ora.*

³ Heneng ora nao ngo baebenom naon Ab aondao yubu ora nda hesa obun Isi Njises Karas daol turi homo kone wi wi bu habur, mbibi haru was haroklmao ora. Ngub bimaol inim di naol kone u haklemi tomb, ini di nao daol haru mbibi hesa ngo kone wi wi bu haroklmao ub bemin ko, naom hambun sao hindismao sao di pangismao sao di

---

* **1:1:** Njo 1:1-2; Njo 1:4; 1 Njo 2:13-14   * **1:2:** Njo 1:14

ngo sao hakl hambun sao inim ngo pangeklemin kao nju hayom o ka.

⁴ Pangeklem. Naom ini bor angal ngo waeb bu eben laom ub non, nao hambunon kone bor turi homoklme sao was aondao bu ora and sen haemin ko ora waeb bu eben laom.*

Bao bi nda obu hayaol was bao haemin ora

⁵ Heneng ora naom obun angal bib ebe ngo pangismaol naom ini bor kao njuklbur bim o non, Ngaor obu bao bi hakol bi ora hayaol, obu hayao bor em hundur kang ora di nao wiyao ko kao njeyom ka.*

⁶ Aoh, naom obu hesa ngub haru turi hom hom bu haroklmao ko angalom was kobur wakl em hundur wi bor taol mi pam sin, naom kakla ora kobur heneng heneng was keyao angal nda hul habur nao buklmao ora.*

⁷ Ngub inj, obu bao bi ora hayao ub naom di bao bi ora bor taol mi pam sin, naom Karas tenaol mende bor turi hom hom bu mendel kone wi wi bu haklmaol, Ngaor obun Isi Njiseson ibao nda oram di naon khorob bimao sao kunarukl was haklaol, naon kone bor dol nao hae ebe kun pele ora haklmao.*

⁸ Aoh, naom ninao kone bor khorob biyu sao kang mend nao wiyao kam sin, naom naon mbib karu lubur kakla ora lomaol, naon kone bor heneng lome sao kang mend nao wiyao ora.

⁹ Ngub inj, naom khorob buklmao sao bao kao pa maokl peyam sin, Ngaor obu kone dund se

---

* **1:4:** Njo 16:24   * **1:5:** 1 Tim 6:16; Nje 1:17   * **1:6:** 1 Njo 2:4

* **1:7:** Njo 3:21; NjuS 9:14; Kao 1:5; Kao 7:14

u oborob was biyao ndam nao nao tuwae naon kone bor kho ngo uklao o kunaklaol, naon kone bor dol nao hae ebe kun pele ora haklmao.

¹⁰ Ngub bukmao o naom nim khorob menjao nao biyu ora ko kowes bam sin, naom ngub ngo bukmao saom Ngaor obu kakla lao aol ora hayao ke non bi soklaol, Ngaor obun heneng was lao angal nda di naon kone bor nao win ora haklmao.

2

Karas obu naon bisur biyao aol ora hayao o

¹ Ini nao nongnas non bi o hakl o, nim ini bor bas ngo waeb bu eben kakl ub non inim khorob sao oran kang mend nao beklemin ko eben kakl alem. Ngub bi o ini ngo haklon mondom khorob ba sin, Njises Karas obu kone dund se wi oborob biyao ndam naon Ab aondao bor naon kho kunaen ko kao deb deb barukl was hayao ora.*

² Heneng ora Karas obun mbib ora naon kho ngo wiyao sao kunaklbur hayao ora. Ngub hayao o naon khorob bimao sao was inj, obum sun tenaol hambunom di khorob was bu haroklmel, mbinin ne manaesaol mbinin kone bor kho wiyao ub di kunaklbur ora hayao.*

³ Naom Ngaorom bibaebe keyao sao baeben oborob ora men hakol bu harum sin, nim Ngaor obu hayaol teb so ora habur obu hondo mao bembera ora harilukl ko nen sobemin ora.

⁴ Mende di aol mondom nim Ngaor obu hondo ora hae lao o, obum Ngaorom bibi keyao ub nao

---

* **2:1:** NjuS 7:25; NjuS 9:24   * **2:2:** Njo 1:29; Njo 11:52; Kol 1:20; 1 Njo 4:10; 1 Njo 4:14

bi hul harob sin, obu kakla lao aol ora hayaol
obun kone bor heneng lome sao nao win ora
hayao.*

⁵⁻⁶ Ngub buklaol o mondom Ngaorom keyao
sao hul nao harob sin, obum Ngaorol aondao
bu ora kone wam wam bu hayao ora. Ngub
buklaong mondom di ni Ngaor kab haruklu ka
sin, aol ngo obum di Njises Karasom hambun
sao oborob was bu hasao ub bu habur ora kaebe
buklaol. Pangeklem. Naom di nim ngo kakl ub bu
haklmao tomb ni heneng ora Ngaor kab haru hae
ko ebe mao bembera hondo ora haeb se hayom.*

Ngaorom bibaebe keyao sao wen pange wiyao

o

⁷ Ini ninao tenaol sango nim kone uruklu nda
hakl o, nim ini bor angal ngo, ngo sao ngo sao
bibaebe ko waeb bu eben kakl ub non angal
wen pange inj kakl ka. Ngub inj, inim mbes
Ngaoron angal bib hobao sao nda pibnao ora
pangisimndis tomb inim angal ngo di mbes ngo
ora tomb pangismil, inim angal ngo pango ora
hayem.*

⁸ Aoh, ngub pangismi o nim angal wen pange
mend ngo waeb bi o non inim oborob ora pan-
gobur beklemin ko ora waeb bi. Heneng ora
Njisesom oborob bisao saom naom di oborob
was baomun ko naon kone bor oborob was mao
baraoklaol, naom man wen pange ngo wiyao on
te di oborob ora kao dund beyaol ora hendeyom.
Ngub hendeyom ol angal ngo ngub kao dund

* **2:4:** 1 Njo 1:6-8
Njo 4:17; 1 Njo 5:3

* **2:5-6:** Njo 13:15; Njo 14:21-23; 1 Njo 4:12; 1
* **2:7:** 1 Njo 2:24; 1 Njo 3:11; 2 Njo 5-6

beyao. Mbes em hundur u mba haraoklao nda o bao bi hakol bi aondao oram bao be ol, em hundur nao wi bao bi ha u kimb be ora.*

⁹ Ngub be ol mondom ni bao ngo hayao oral was bao haruklu lao o obum tenaol sango mende bor ko hom ha was harob sin, aol ngo obu mbes hasao ub ngubi tomb di em hundur wi bor was bao hayao ora.*

¹⁰ Ngub beyao o mondom tenaol mende hond homo kone u harob sin, aol ngo obu bao hae oral habur oborob was bu haraoklaol, obum buklaol sao tenaol mende saokl nao wib se sao on was bu haklao ora.*

¹¹ Ngub inj, mondom tenaol sang mende bor nar wen ebe hende non bu ko hom ha was harob sin, aol ngo obu em hundur wi ora bor was bao hayao. Ngub beyaol aol ngo obun el bor em hundur u mbayao tomb, obum harer hondokl buwabur ni harer an poklwaob ko he sao hender bi hayao ora.*

¹² Ini ninao nongnas non bi o hakl o inim Karason sem ora haroklmel, Ngaorom inim khorob bismi sao di Karasom kunaen kisaol nim ini bor bas ngo waeb bu eben kakl ka.*

¹³ Ini aol kon wi o hakl o, ini obu pind bili ora ngo mbes ora hasao o ngubi tomb di bao was hayao nda ora hendeyem ol, nim ini bor bas ngo waeb bu eben kakl. Ini aol nas sao hayem hakl o, inim di Seran tenaol khorob mao baraoklao nda

---

* **2:8:** Njo 1:9; Njo 13:34; Oro 13:12   * **2:9:** 1 Njo 3:10; 1 Njo 3:15;
 1 Njo 4:20   * **2:10:** Njo 11:9; Oro 14:13   * **2:11:** Njo 11:10; Njo
 12:35   * **2:12:** 1 Kor 6:11

men mba ora hayem ol, nim ini bor bas ngo lu eben kakl.*

¹⁴ Ini nongnas baeben o, inin Ab aondao yubu ora nda ora hendeyem ol, nim ini bor bas ngo waeb bu eben kakl ka. Ini aol kon wi o hakl o, inim obu mbes ora hasao pind bili ora ngo ngubi tomb di bao was hayao nda hondo ora hayem ol, nim ini bor di bas ngo lu eben kakl. Ini aol nas sao hayem hakl o, Ngaoron angal ebe nda inin kone ndaon bor honda wiyaol, inim buri palobur tenaol khorob mao baraoklao nda men mba ora hayem ol, nim ini bor bas ngo eben kakl ora.

Naom su ngo bor hendeyom sao mendel kone nao wemin ora

¹⁵ Pangeklem. Inim sun tenaolom khorob hambun sao bimi ndisaol di, hambun sao woroklme ndisao haklol di hem ko kone nao wibaebe ora. Ini ngo haklon mondom ngo sao haklol kone u harob sin, obum Ab Ngaorol kone wib nao se ora haklao.*

¹⁶ Heneng ora naom di ora hendeyom ub sun tenaolom khorob buklemi on heb aondao ora homoklme ub di, mbinin elom hondobur nim ebe sao ngo hel mun sa ko nen saboklme ub di, sun woroklme saom ebekone mao paraoklao ub di, ngo sao baeben hambun ora Ab aondao yubu ora nda hayao bor hakl ebe inj, su ngol waoraoklao sao was yao.*

¹⁷ Pangeklem. Sun tenaolom elom hondo heb homobur bu haroklme sao di, kone kimb bu bimi sao hakl di, tangar tangar hambun sao ngo bu

---

* **2:13:** 1 Njo 1:1   * **2:15:** Oro 8:7   * **2:16:** Oro 13:14; Nje 4:16; 1 Pit 2:11

hayem sao hakl di, wi aeben nao saeb se ora yaol bum harukl hayao ora. Ngub bukla o tenaol mendbor Ngaorom keyao sao men hakol bu haklemi baeben non haeben saklemi ora.*

Karason saond bi mbes pindib parob ora

¹⁸ Ini nao nongnas non bi o hakl o, ngubi tomb hambun sao bu kowes bukla o bao o mbes teb se ora. Inim mbes Karason saond bi mend oboklao ke pangisimndis ub ngubi tomb obun saond bi andub ora obo pindib pa kimb ba ora. Ngub bal naom hambun sao bu kowes bukla o bao o mbes ngo teb se ko ora hendeyom ka.*

¹⁹ Mbini man tangar buwaloklme ngo nao tuwakl paokl peyem baeben non, mbesin di mbini naon sem ora inj hasmi. Aoh, mbini ngo baeben di naon sem heneng ora Karas sem hakl bismin, mbinim nao tuwakl ngo pisimndis ub nao bi, nao haru bao haem kokl bismil bao hakl bema o. Ngub bukl bema o mbini ngo baebenom nao tuwakl bir paokl pismi saom, mbini ngo baeben nao Karason sem inj hayem ko muwaleyaol naom di ora hendeyom ka.*

²⁰ Heneng ora ini ngo baeben non Karason Wesao Komb Bi Ebe nda taol bu njisao ub mismil, mbini ngo baebenom lome ub di heneng keyem kakla keyem ko inim di panaem ora mao bembera hendeyem.*

²¹ Ngub beyem ol nim ini bor bas ngo eben kakl o di, inim heneng heneng was lao angal nda nao pange hayem kobur inj bas ngo eben kakl alem.

---

* **2:17:** Mat 7:21; 1 Kor 7:31   * **2:18:** Mat 24:5; Mat 24:24; 1 Pit 4:7; 2 Njo 7   * **2:19:** Bis 20:30; 1 Kor 11:19   * **2:20:** 1 Kor 2:15; 1 Njo 2:27

Ngub inj, inim di ora hendeyem ub heneng was lao angal ndam mendborom tenaol maobowabur kakla lome nda ub, kakla ngo lome nda ubi nao taokl ubuklao ko ora hendyem ol, nim ini bor bas ngo waeb bu eben kakl ora.

²² Mbini kakla ngub lome aol oran aeb was yao ko pangeyem? Pangeklem. Mbini aol ngo Njises obu Ngaorom Eben Ke Aol inj yao lome baeben ora yao ka. Mbini ngub lome baebenom Karason saond bi ora habur, Ab aondao yubu ora nda hesa obun Isi ngo kab mesao kalobur nao hende non bu haroklme ora.*

²³ Heneng ora mondom Ngaoron Isi nda nao hende non bu mesao kala sin, obum Ab aondao yubu ora nda di nao hende non bu mesao kalo hayao. Aoh, mondom Njises obu Ngaoron Isi ora hayao ko hondobur obul hul ha harob sin, obum Ab aondao yubu ora nda di hondobur obu hesa haru was hayao ora.*

²⁴ Pangeklem. Inim angal hobao sao ngo mbes pangisimndis ub men hakol ora bibaebe. Heneng ora inim ngub men hakol bu ora harim sin, Ngaoron Isi nda hesa Ab aondao yubu ora ngo obu kabom ini di nao maru tuwae men hakol buklebi ora.

²⁵ Ngub beyaol Karas obum nao bor nim buklwao ora kisao ub obum nao haeben mao saklao ora.*

²⁶ Nim ini bor bas ngo eben kakl ub non mbini mendborom ini abo ngo baeben maobowakl-

---

* **2:22:** 1 Njo 4:3; 2 Njo 7   * **2:23:** Njo 5:23; Njo 15:23; 1 Njo 4:15; 1 Njo 5:1; 2 Njo 9   * **2:25:** Njo 3:15; Njo 6:40

bur hayem ol, mbinim ini ngub maobowaklbur hayem ko kao njubur bas ngo eben kakl ka.

²⁷ Ngub bi o ini ngo baeben bor non Karasom Wesao Komb Bi Tangar nda taol bu njisaol, Wesao ngom inin kone bor bao hayao ora. Ngub bao habur obum ini bor hambun sao oborob ora kao njeyaol, ini bor mondom man man ko ngo sao ngo sao bibaebe nao kaeb se ora hayem. Pangeklem. Wesaom ini bor ngo kao njerekle ub kakla nao ke heneng was laong, obum lao ub was bu habur inim Karas tuwakl nao pe obu haru was bao haklwaebe ora.*

²⁸ Ini nao nongnas non bi o hakl o, mabor Karas obu obo pindib paklao tomb naom pakl homo sakl sakl nao pole nao sisab bi oram buri palo tekakl mbin ub, naom Karas obu haru habur obum lao ub was bu haemin ora.*

²⁹ Heneng ora inim Karas obu kone dund se wi oborob biyao aol ora hayao ko nen sobaem sin, mbini tenaol mendbor kone dund se wi oborob ngub bu haklemi baeben di Ngaoron isi wane haklemi ko nen saboklwaebe ora.*

3

Nao ngubi tomb Ngaoron isi wane ora hayom o

¹ Nao tenaol hakl ka, Ab aondao ndam naol aondao bu ora hond homo kone u haraoklao nda ub nen saboklwaebe ora. Ngub kone ubur obum nao bor ini ni Ngaor ngon nongnas ora hayem keyao. Heneng ora nao ngo baeben non Ngaoron nongnas ora hayom o, mbini sun tenaol khorob

---

* **2:27:** Njo 16:13   * **2:28:** 1 Njo 3:2; 1 Njo 4:17   * **2:29:** 1 Njo 3:7; 1 Njo 3:10

bu haroklme baebenom Ngaor obu nao hende ora haroklmel, mbinim ngo Ngaoron nongnas ora hayom ub di nao hende ora hayem.*

² Ini ninao tenaol sango nim kone uruklu nda hakl o, nao ngubi tomb non Ngaoron isi wane ora hayom ka. Ngub beyom o nao mabor non nao asub bi ora haklmaob ko naom oborob nao hende ora hayom o, bombor sao mend non naom di ora hendeyom ol, mabor Karas obu panaem ora obo pindib paklao ub oborob ora hend heneng bukmaol, nao di obu ngo oboklao ubi haklmao ora.*

³ Mbini tenaol ngo Karas obu ngubi ora oboklao ko nen sabo mbinin kone bor turi homo hondokl engel bin boroklme baebenom, mbinin kone bor di kho dol hae sao kang mend nao win ebe kun pele ora, Karas obu hayao ubi ora habur hondo haroklme.

⁴ Khorob bimi sao baeben Ngaoron man ora hul habur bimi ke wiyaol, mondom khorob ba sin obum Ngaoron man ora makl homobur buklaol, obu Ngaoron man hul haraoklao aol ora hayao.

⁵ Heneng ora inim di ora hendeyem ub Karas obu khorob kang ora di nao bib se ora habur, obum tenaol hambunon kone bor kho wiyaol sao kunaklbur obo pindib paesao ora.*

⁶ Heneng ora mondom Karas obu hesa haru haklao tomb obum khorob nao buklaol ora. Ngub buklaol naom di ora hendeyom ub mondom khorob was bu harob sin, obum Karas obu ibisao

---

* **3:1:** Njo 1:12-13; Njo 16:3   * **3:2:** 2 Kor 3:18; Pil 3:21   * **3:5:**
2 Kor 5:21; 1 Pit 2:22-24; 1 Njo 2:2

ub di nao hende ora hasao mend yaol, obum ngubi tomb di Karas nao hende ora hayao.*

⁷Ini ninao nongnas non bi o hakl o, mondom ini maobowaklemi hondo ora haklwaebe. Mondom oborob was bu harob sin obum Karasom kone dund se u oborob was bu haraoklao ub ora buklaol, obu di kone dund se wi oborob biyao aol ora hayao.*

⁸Ngub hayao o khorob ngo bimi on pibnao oran Seranom mbes tibiya bisaol, mondom khorob bu harob sin obu Seran sem ora hayao. Heneng ora Seran ngom khorob ngub was bu hasaol hondobur, Ngaoron Isi ora nda obum Seran ngo men mba ora lu taol peyoklbur obu su ngo bor obo pindib paesao ora.*

⁹Ngub bisaol aol mend obu Ngaorom wen marin haklaol obu di Ngaoron isi ora harob sin, Ngaorom biyao sao di obum nen sabaoklao sao di hambun sao Ngaoron kone bor wiyao sao baeben aol ngo obun kone bor was wiyao ora. Ngub beyaol obu Ngaoron isi ora habur, obum khorob bimi sao bor nao taol mi peb se ora hayao.*

¹⁰Pangeklem. Obu ngubi ora hayaong, naom tenaol Seranon nongnas hesa Ngaoron nongnas haklemi ub kab ngub ora te mao bembera hendemin ka. Tenaol mondom kone ebe dund se u oborob bimi ub nao bibur, obum obun Karas haeme mende di hem ko kone nao wi harob sin, mbini tenaol ngub buklemi baeben Ngaoron nongnas inj hayem ko nen sobemin ora.

---

* **3:6:** Oro 6:1-2; Oro 6:14; 1 Njo 3:9   * **3:7:** 1 Njo 2:29   * **3:8:**
Njo 8:44   * **3:9:** 1 Njo 5:18

Mendel kone wi wi bu haemin ora

¹¹ Inim angal bib hobao sao nda pibnao pangismi tomb ngub ora pangismi. Naom nao hakl hakl mendel kone u hond hom hom bu haemin ora ke pangismi.*

¹² Aoh, naom mbes aol Ken obu hase sanda ubi nao haemin ora. Aol Ken ngo obu Seranon sem ora habur, obum obun haeme pe paen lisao ub nao bemin ora. Kenom obun haeme ngo asub ko ora pe paen lisao ko pangeyem? Pangaoklaob. Ken obun haeme ngo kone ebe wi oborob was bu hasao o, Ken obu kone kho wi obum khorob was bu habur obun haeme ngo lu tuwaesao ora.

¹³ Nao haeme mbaoli hakl o, ngub bisaong mbini sun tenaol khorob bu haroklme ngo hayem baebenom ini bor nar wen ebe hende non bubur saond bi men koro harim sin, inim burir nao biklwaebe ora.*

¹⁴ Heneng ora nao ngo baebenom non naon tenaol sango mendel kone wi wi bu ora hayom ka. Ngub beyom ol, naom oborob ngo bimaos saom, nao mbes khorob was bismao tomb nao ora pe pae menger hasmao ub di tuwa ora hayom ol, naom ngubi tomb oran haeben saklbur ora hayom ko muwaleyao ora. Ngub beyom o mondom tenaol mende hem ko kone nao wi harob sin, obu ke hondo haeben saklbur ora hayaol obu mbes lu heme ndi on ora hayao.*

¹⁵ Ngub beyaol mondom obun tenaol sango mende bor nar wen ebe hende non bu ko hom ha was harob sin, aol ngo obun kone bor tenaol mende pe paen lu tuwaraoklao aol ora hayao.

---

* **3:11:** Njo 13:34

* **3:13:** Mat 5:11-12; Njo 15:18-19

* **3:14:**

Njo 5:24; 1 Njo 2:11

Ngubi hayaol inim di ora hendeyem ub mbini tenaol pe paen loroklme baeben oran haeben nao saklbur ora hayem.*

¹⁶ Inim naom tenaol mendel oran asub bubur kone uklmao ko nen sabeyem? Pangeklem. Karasom nao hond homo kone ubur himisao ub naom di tenaol mende ora hem ko bisur bukmaol naon toklo tuwarum sin, naom di nim tenaol mende heneng ora ngo hem ko kone u harilukl ko nen saboklmao ora.*

¹⁷ Aoh, aol mondom obun sun osisao andub ora maru u haklao o, aol ngo obum tenaol sango mend menjao nao wi ora burubur dam nao bin ora buruklao ub ora hondobur o, obum obun tenaol sango ngo hond homo bisur bu osisao mendbor nao taol bu kala sin, waktl aol ngo obum nim Ngaorol kone u haruklu ko angal ngo lao ub obum asub nen sabobur lao ko pangeyem?*

¹⁸ Ini ninao nongnas non bi o hakl o, naom naon ne komb pae bor nim tenaol mendel kone u haruklu ko angalom was inj kemin ora. Ngub inj, naom tenaol mende heneng ora hond homo kone ubur lomaon, oborob ora bisur bemin ka.

¹⁹⁻²⁰ Heneng ora naom ngub ngo bu haklmao tomb naom Ngaoron angal heneng ora keyao nda di men hakol bu hayom ko hondo ora haklmao. Ngub bukmaol naon kone bor nje kho ora hael ko te mao sara sara bila sin di, Ngaor obu naon kone kang ngo nao te mao saraklao o di men mbae ora habur obum hambun sao ora hendeyaong, nao obu hesa haru was hayom ko nen sabobur

---

* **3:15:** Mat 5:21-22; Kao 21:8   * **3:16:** Njo 13:1; Kal 1:4; 1 Tes 2:8

* **3:17:** Nje 2:15-16

lomaon sub naon kone bor tibaen ora haemin.

²¹ Nim ini kone uruklu nda haki o, naom ngub habur lomaon naon konem nje kho hael ko, naon kone bor kend mao ba te nao mao sararila sin di, naom Ngaorol ha hul peyo ora harilukl ko nen sabobur sub naon kone bor tibaen was haemin ora.*

²² Heneng ora naom Ngaor bor njem ngo sao ngo sao bisur bibi ko kao kalemao tomb di, naom obum nao bor bibaebe keyao sao hul nao hae oborob ora bubur, hambun sao obum turi homo bib ko nen sabeyao ub was bimao ndal sakl, naom obu bor ngo bibi ko kao kalemao sao haki di oborob ora pangobur biyao nda ka.*

²³ Pangeklem. Nao bor Ngaoron angal hobao sao oran mbes Karasom di kao njisao ub ngub bibaebe keyao. Inim ninao Isi Njises Karasol hul ha ora habur, inim ini haki haki di mende hond homo kone wi wi bu haklwaebe ke wiyao ora.*

²⁴ Ngub ko hayaol mondom Ngaorom ngo bibaebe keyao ub bu ora harob sin, obum Ngaor haru ora hayaol, Ngaorom di aol ngo obu nao tuwae obu kab haru was bao hayao ora. Ngub beyaol Ngaor obun Wesao nao bor taol bu nji peb bisaol, naon kone bor Wesao ngo hayao om inim Ngaor obu ngub haru was hayem ko kao nji nji bi was hayao ub naom ora hendeyom ka.*

4

Ngaoron Wesao hesa wesao tangar kab hayeb

o

---

* **3:21:** NjuS 4:16   * **3:22:** Mat 21:22   * **3:23:** Njo 6:29; Njo 13:34
 * **3:24:** Oro 8:9; 1 Njo 4:13

¹ Ini ninao tenaol sango nim ini kone uruklu nda haki o, su ngo hambun bor man tangar mini aol andub ora mbinin man buwalam akol bu hayem ora. Mbini ngo baebenom ngub bu habur mbinim nao ngo baebenon kone bor Ngaoron Wesao hayao lomeng, mbinim man lome ub Ngaoron Wesao kao kaleyao ub lem be? kakla lao wesao keyao ub tenaol maobowabur ora lem ko, wesao kho ebe hambun oborob ora mao bembera hondoklwaebe.*

² Pangeklem. Inim ngub hondo haklemi tomb ngub ora mao bembera hondoklwaebe. Mondom Njises Karas obu aol heneng men aolaokbir su ngo ibisao ko tenaolom pangen oborob ora kao dund bu harob sin, obum heneng ora Ngaoron Wesao kao kaleyao ub ora ko hae ko nen saboklwaebe ora.*

³ Ngub inj, mbini mendborom Njisesom ngub nao bisao ko tenaolom pangen kao kalo harim sin, mbini ngo baebenom wesao tangarom kao kaleyao ub leming, mbini ngo baebenom Ngaoron Wesao kao kale inj, inim mbes Karason saond bi ngo oboklao ke pangismi nda ub ngubi tomb mbes obo pindib parob ol, mbini ngo baebenom ngo ko hayem ub Karason saond bi ngon wesao ndam mbinin kone bor kao kaleyao ub ora ko hayem.*

⁴ Ini ninao nongnas non bi o haki o, ini Ngaoron sem ora hayem ol, inim oran mbini man tangar mini aol ngo tenaol maobowam akol bu haroklme ngo baebenon angal di nao pange, mbini men

---

* **4:1:** Mat 7:15; 1 Tes 5:21; 1 Njo 2:18; 2 Njo 7   * **4:2:** 1 Kor 12:3

* **4:3:** 1 Njo 2:18; 2 Njo 7

mba ora hayem ka. Heneng ora inin kone bor Ngaoron Wesao buri ora ngo hayao om mbini sun tenaol ngo baebenon kone bor kakla lao wesao ngo hayao o di men mbayao ora.*

⁵ Pangeklem. Mbini ngo baeben oran mbini sun tenaol ora hayem ol, mbinin man ngo ko haeme sao baeben di su ngon man was ko haroklme. Ngub bimil mbini sun tenaol baebenom mbinin man ngo oborob ora turi homo pango boroklme ora.*

⁶ Ngub bimi o nao ngo baeben non Ngaoron sem ora hayom ka. Ngub hayom ol mbini tenaol mendbor Ngaor kab haru haroklme baebenom naom Ngaoron angal ebe ngo ko hayom ub oborob hem ko pangoklme ora. Aoh, mbini Ngaoron sem inj haeme baebenom naom angal hobao sao ngo kemao ub hem ko nao pangoklme. Ngub biming naom menger tom kab sao ngo hondoklmao tomb, mbinim man tangar tangar ngo buwalo hayem ub mbinim Ngaoron Wesao heneng lao ndam kao keyao ub lem be? kakla lao wesao ndam kao keyao ub lem ko naom ebe hondoklmao ora.*

Ngaor obu tenaol mendel kone woroklmen te ora hayao o

⁷ Ini ninao tenaol sango nim ini kone uruklu nda hakl o, tenaol mende hond homo kone woroklme kone ngubi Ngaor obu hayao bor ora hakl ebeyaong, naom nao hakl hakl mendel oborob ora hond homo kone wi wi bu haemin ora. Heneng ora mbini tenaol mendel hond homo

---

* 4:4: Mat 12:29; 1 Njo 5:4-5   * 4:5: Njo 15:19   * 4:6: Njo 8:47

kone u haroklme baebenom Ngaor obu hayao ub di hondo ora hayem ol, mbini ngo baeben Ngaoron isi wane ora hayem.*

⁸ Ngaor obu mendel hond homo kone woroklme on te ora hayaol, mondom tenaol mende hond homo kone nao wa sin obum Ngaor di nao hende ora hayao.*

⁹ Pangeklem. Ngaor obun Isi kuwis akl bombor ora hasao o, obum nao tenaol hambun hnd homo kone aondao bu ora u haraoklao ub, obun Isi ngom nao haeben mao saen ko su ngo bor eben kisesa.*

¹⁰ Ngub bisaol kone ebe ngo tenaol mendel kone woroklme on te ngub wiyao. Nao tenaolom Ngaor obu inj hond homo kone woroklmao ka. Ngub inj, Ngaor obum ora nao hond homo kone u haraoklao ub obum obun Isi ndam naon ne mana, naon kone bor kho wiyao sao baeben mu tuwa kunaen ko eben kisao ora.*

¹¹ Nim ini kone uruklu nda hakl o, obum ngub biyaong Ngaorom nao ngo hond homo kone u harekle ub, naom di wakl nao hakl hakl mendel hond homo kone wi wi bu haemin ora.*

¹² Heneng ora mondom Ngaor obu elom nao hindisao o, naom tenaol mende hond homo kone u ora harum sin, Ngaor obum di naol aondao bu ora kone u mbabur nao haru was bao haklao ora. Ngub buklaol naom tenaol mendel ngub ngo kone u haklmao saom, Ngaorom tenaol hambun hond homo kone u haraoklao ub ngub ngo sekle ko ora

---

* **4:7:** 1 Njo 2:29   * **4:8:** 1 Njo 4:16   * **4:9:** Njo 3:16   * **4:10:** Oro 5:8-10; 1 Njo 2:2   * **4:11:** Mat 18:33

hend waklmao ora.*

¹³ Pangeklem. Ngaorom obun Wesao Tangar Ebe ora nda nao bor njisaol, naom obu kab haru was hayom ub di, Ngaor obum nao nao tuwae nao kab was bao haraoklao ub di, Wesao ngom ngo sao nao bor kao njurukl was haraoklaol naom di ora hendeyom ka.*

¹⁴ Mend di Ngaor obum obun Isi ndam sun tenaol hambun ora bu min ko su ngo bor eben kisao ub naom ora hindismaol, naom ngo hindismao ub tenaol hambunom pangen kao kalam akol bu hayom.*

¹⁵ Heneng ora mondom Njises obu Ngaoron Isi ora yao ko tenaol mendem pangen kao dund bu harob sin, Ngaorom aol ngo obu haru ora hayao. Ngub beyaol aol ngo obum di Ngaor kab was haraoklao ora.*

¹⁶ Ngub ora beyaol naom di ora hendeyom tomb Ngaorom naol heneng aondao bu ora ngo hond homo kone u harekle ko ora hendeyom ol, naom obul ora mewa hayom ka.

Pangeklem. Ngaor obu tenaol mende hond homo kone woroklmen te ora hayaol, mondom tenaol mende hond homo kone u harob sin obum Ngaor kab haru was hayaol, Ngaorom di obu nao tuwae obu kab haru was hayao.*

¹⁷ Heneng ora, tenaol mendel kone woroklme ub, naon kone bor aondao bu ora and sam sam bin haklmao on te ngub ora yao. Karasom tenaol hambun hond homo kone ubur oborob was bu

---

* **4:12:** Njo 1:18; 1 Njo 2:5-6   * **4:13:** 2 Kor 1:22; 1 Njo 3:24

* **4:14:** Njo 3:17   * **4:15:** 1 Njo 5:5   * **4:16:** 1 Njo 4:8

hasaong, naom di su ngol bao haklmao aeben anga tomb obum ngo bu hasao ub was bu harum sin, Ngaorom tenaol hambun te mao bembera taol buklaol bao on di naom pakl nao heme sisab bi oram turi homo haklmao ora.*

¹⁸ Pangeklem. Mondom naol aondao bu ora hond homo kone u harob sin, wakt naom asub ko pakl homoklmao? Aoh, obum nao bor menjao buklaol ko pakl homo kone taol taol nao bi naom as ko haklmao ora. Ngub inj, obum nao bor menjao buklaol ko pakl homo kone taol taol bu harum sin, naom ngub ngo bukmao saom obum naol aondao bu ora hond homo kone u hayao ub inim oborob nao mao bembera hende ora hayem ko panaem ora muwaloklao.

¹⁹ Heneng ora naom tenaol mendel hond homo ngo kone u hayom ub non, Ngaorom nao bor mbes ngub hond homo kone u hasaol naom tenaol mende hond homo kone u hayom ka.

²⁰ Ngub beyom o mondom nim Ngaorol kone u ora hae lao o, obum Karas haeme mende bor nar wen ebe hende non bubur ko hom ha was harob sin, obu kakla lao aol ora hayao. Pangeklem. Aol ngo obum tenaol sango mende non hond homo kone wib se ora mbini haru ngo hayem o, obum mbini hond homo kone nao wi ora harob sin, mondom Ngaor obu elom nao hindisaong obum Ngaor elom nao hendebur asub ora turi homo kone uklao?

²¹ Aoh, heneng ora Karasom di kao njisaol naom pangismao ub, mondom Ngaorol kone u harob sin obum tenaol mende di hond homo kone

---

* 4:17: 1 Njo 2:28

u ora haebe buklaol ka.*

5

Karasol hul ha haemem sun khorob bimi sao men mbaroklme o

¹ Mbini tenaol andub mendbor Njises obu Ngaorom Eben Ke Aol ora hayao ko hondo ora habur, obul hul ha haroklme baeben hambun mbini Ngaoron isi wane ora hayem. Tenaol mendbor nongnason ab mend hayao ol kone u haeme baebenom, aol ngo obun nongnas baeben di hem ko kone u ora haroklme.*

² Naom ngub menger mubur, naom Ngaorol kone u habur obun man hambun sao bibaebe ke wiyao ub di hul nao hae bu harum sin, naom Ngaor obun isi wane baeben di hond homo kone u ora harilukl ko nen sabo haemin ora.

³ Ngub habur lomaon naom Ngaorom bibi keyao sao baeben hem ko bu harum sin, naom Ngaor obul di kone u ora haklmao. Heneng ora Ngaorom nao bor ngo bibaebe keyao sao kem homaeb se sao dim nao yaol, naom ebe bib se hayom ka.*

⁴ Pangeklem. Mbini tenaol Ngaoron isi wane haeme baeben hambunom sul khorob bimi sao baeben hambun sao saond bu kalo men mba ora haroklme. Ngub bimil nao ngo baebenom Ngaorol hul ha ora haroklmao ndal, su ngo bor khorob tangar tangar sao nao saokl mao waklbur nao bor saond bu njeyao sao baeben di men mba ora haroklmao nda ka.*

---

* **4:21:** Mat 5:44-45; Mak 12:29-31   * **5:1:** 1 Njo 4:15   * **5:3:**
 Mat 11:30; Njo 14:15; Njo 14:23-24; 2 Njo 6   * **5:4:** Njo 16:33

⁵ Aoh, aem was sun khorob bimi sao ngo baeben saond bu kalo men mbaeb se hayao? Pangeklem. Mbini tenaol ngo Njises obu Ngaoron Isi ora hayao ko nen sabobur obul hul ha haroklme baebenom ora men mbaroklme.*

Ngaorom Njises ninao Isi ora yao ko kao dund bisao o

⁶ Aol mend su ngo bor ibisao om kongon tom kab sao mend buklbur ibisaol, aol ngo obu Njises Karas ora sisesa. Ngub obobur kisaon obum ib bor teka habur mbabtas bisaol hindismi ub hesa obun ibao is pe kowal bi bor peben kisao nda kabom, tenaol hambun bor kongon tom kab sao ngo buklbur ibisesa. Ngub bisaol obum kongon ngo ibom was ware pe buklbur inj ibisao ora. Ngub inj, obum ib hesa ibao kab kobaranom kongon ngo buklbur ibisesa. Ngub bisaol Ngaoron Wesao ndam di heneng was ko haraoklaol, Wesao ngom di Karason ngo bisao saon kao dund biyao ora.*

⁷⁻⁸ Ngub biyaol tenaolom heneng was lao Wesao ngom lao ub pangoklemi tomb di, ibom muwaloklaol hondoklemi ub di, ibaom muwaloklaol hondoklemi ub di, tom teb sao ngom angal ukl bombor ora kobur, Njises obu Ngaoron Isi ora yao ko tenaol hambunom henden muwalo kao kalo haroklme ora.

⁹ Ngub bimil naom tenaolom mbinin mbib beme saon arman keme o pangemao tomb di mbinim heneng ora lem ko pangoklmao nda o, Ngaor obum ora obun mbib beyao saon menjao

* 5:5: Oro 8:37; 1 Njo 4:4

* 5:6: Njo 1:29-34; Njo 15:26; 1 Njo

menjao kao dund buklaol tomb tenaolom ngo lome nda ub inj, hambun sao obun mbib nao bor biyao sao hobao sao ora laol, obum hambun sao heneng was ko haraoklao ko naom di ora hendeyom. Ngub biyaol Ngaor obum Njises di ninao Isi ora hayao ko tom teb sao ngom naom haondaomun muwalen kakl hayao ora.*

¹⁰ Ngub beyaol mondom Ngaoron Isi ndal hul ha ora harob sin, tom teb sao ngom aol ngo obu bor Karas obu Ngaoron Isi ora yao ko obun kone bor kao dund bu muwalakl haen ora haklao. Ngub inj, mondom Ngaorol hul nao hae harob sin, Ngaorom Karas obu nao Isi ora hayao ko ngo kao dund biyao nda ub di, aol ngo obum heneng ora yao ko nen nao sabe haklao ora. Ngub buklaol aol ngo obum Ngaorom angal ngo heneng le ko nen nao sabe haklao tomb, obum ngo buklaol saom Ngaor obu kakla lao aol ora hayao ke non bi soklao ora.*

¹¹ Ngaorom naon kone bor obun angal heneng wiyao ub ngo kao dund biyao ub non, obun Isi nda obu di tenaol haeben mao saraoklaon te ora hayao ko kao dund beyaol obum nao haeben mao saklbur hayao ora.

¹² Ngub beyaol mondom Ngaoron Isi ngo hem ko taol mi pobur obum Njises kab kimb bu peyo ora harob sin, obu haeben ora saklbur hayao. Ngub inj, mbini tenaol Ngaoron Isi ngo kab kimb nao bu pelen haroklme baeben haeben nao saeb se ora hayem.*

Karas obu tenaol haeben mao saraoklao aol

---

* 5:9: Njo 5:32-37; Njo 8:18   * 5:10: Kal 4:6   * 5:12: Njo 3:36

hayao o

¹³ Pangeklem. Nim ini bor bas ngo waeb bu eben kakl ub non, inim Ngaoron Isi ndal hul ha ora hayem baeben bor, inim ni heneng ora haeben ora saklbur hae ko hondo mao bembera ora hareklem in ko nim ini bor bas ngo waeb bu eben kakl ora.*

¹⁴ Naom Ngaor bor kao kaloklmao tomb Ngaor obum ora nen sabo bu haraoklao ub, njem ni ngo sao hond homo bisur bibi ko kao kalam sin, obum naon angal pangobur nao hond homo bisur buklaol ora. Ngub buklaol naom naon kone bor di Ngaor obu pakl nao heme sisab bi ora habur obu hayaol teb so taol mi pe non bu ora haroklmao nda ka.*

¹⁵ Heneng ora naom di ora hendeyom ub naom Ngaor bor ngo sao njibi ko obu kao kalemao sao bao njaoraoklao ndang, naom ngub ora nen sobemin. Nim Ngaor obu bor ngo njibi ko kao kalakl sao, nim mbes mu wi non bi ora bere ko nen sabo haemin ora.

¹⁶ Ini ngo haklon mondom inin Karas haeme mondom khorob menjao buklaol hondoklemi o obum khorob ngo buklaol saom obu ke hondo haeben nao mao saeb se sa sin, Ngaorom njen Karas haeme ngo obu wakl bu min ub njem Ngaor bor kao kalebe ora. Aoh, nim ngo kakl o non inim mbini Karas tenaol mendborom khorob sao mend buklemil inim wakl Ngaor bor lemi tomb, mbini ke hondo haeben nao saeb se soklao baeben bor ora ngub Ngaor bor lowaebe kobur kakl ka. Ngub kakl o nim ini bor ngo kakl ub

---

* **5:13:** Njo 20:31   * **5:14:** Njo 14:13; Njo 16:23; 1 Njo 3:21-22

non, mbini tenaol mendbor khorob tangar ubi ora mend bubur ke hondo haeben saklbur hayem baeben bor ngub Ngaor bor lemin ko inj kakl alem.*

¹⁷ Pangeklem. Hambun sao tenaolom oborob nao bimi sao baeben khorob bimi sao was yao o, khorob ngo sao baebenon mendbor bimi om non tenaol bao ke hondo haeben nao mao saraoklao ora.

¹⁸ Naom di ora hendeyom ub mbini tenaol Ngaoron nongnas ora haeme baebenom khorob bimi sao bor hem ko taol mi nao puklmi ora. Ngub inj, Ngaorom tenaol ngo obun isi wane haeme baeben oran Seranom kang ora di nao waraen ko, obun Isi ndam oborob ora bisur bu maeb haen ko haraoklao ora.*

¹⁹ Heneng ora naom di ora hendeyom ub nao non Ngaoron isi wane ora hayom o, su hambun bor mbini tenaol khorob bu haroklme ngo paoleyem baeben non khorob mao baraoklao Seran aondao ndam ora maomb bo haen hayem ka.

²⁰ Naom di ora hendeyom ol Ngaoron Isi nda obu su ngo bor mbes ibisaol, obum naon kone bor Ngaor obu pone aondao ora hayao ub hend heneng baomun ko naon kone bor oborob ora mao kombaraoklao. Ngub biyaol nao Ngaoron Isi Njises Karas nda kab haru haroklmaol, naom Ngaor obu pon pae aondao ora nda kab di heneng haru was haroklmao ora. Heneng ora obu Ngaor pone aondao ora habur obu haeben mao saraoklao Ngaor ora hayao.*

---

* **5:16:** Mat 12:31   * **5:18:** Njo 17:15; 1 Njo 3:9   * **5:20:** Njo 17:3

21 Ini ninao nongnas kang non bi o hakl o, mbinin ngaor menger tangar tangar saol hul ha haroklme ndisao bor oran, makl homo mesao kalo ora haklwaebe ka.

**Angal Heneng mbuk Ngaoran Angal Bib
Hobau Sao ngo wi o
The New Testament in the Angal Heneng Language of
Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Angal Heneng long
Niugini**

copyright © 1978 The Bible Society of Papua New Guinea

Language: Angal Heneng

Dialect: Waola

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-10

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 28 Dec 2024 from source files
dated 31 Aug 2023

c8dd6c38-df9b-5879-8a56-970aaf6fa08b